

Turisten söker förgäves efter "Gamla stan" i Torrevieja.

En kraftig jordbävning utplånade så gott som hela den lilla fiskar- och saltbyn år 1829. För att se något riktigt gammalt får man söka sig till närmsta grannstaden Orihuela. Det som turisten ändå hittar av gammal karaktär utöver kyrkan vid Stora torget och lilla låga Bar Marina vid stranden är Casino vid strandpromenaden, i typisk stil från förra sekelskiftet – 1910-tal.

Casino är den plats i Torrevieja som mest och bäst sammanfattar det sociala livet från förr och förvaltar sin position in i framtiden.

Det första fröet kan härledas till år 1867 i en lokal vid stranden med dåvarande adress Paseo Duque de la Victoria nr 25. Man kallade sig Numancia efter en spansk fregatt, som under amiralen Méndez Núñez gjort en framgångsrik expedition med krigsinsatser mot Chile och Peru i Stilla Havet.

Först 1892 antog man namnet *Sociedad Cultural Casino de Torrevieja* och skrev sin första stadga.

Genom tomtköp 1888 kunde den nuvarande byggnaden ritas och uppföras, invigd i augusti 1896. Smeknamnet Pequeña Corte (Lilla hovet) säger en hel del om dess förtjusta mottagande. Med stolthet konstaterades att det inte stod de nya casinon i Murcia, Orihuela eller Alicante efter.

Senare har man bevakat möjligheterna att införliva intilliggande fastigheter så att på nyårsafton 1905 hade Casino fått sin nuvarande omfattning.

Många skildringar finns från tiden om Casinos lysande sommarfester från juli till september. Här samlades också tidens intellektuella och författare som Ramón de Campoamor, Salvador Rueda, Rafael Coloma och Vicente Blasco Ibáñez. Den senare lät sig inspireras av Casino vid dess lilla vik i flera av sina verk.

Flera kända torreviejasläkter har genom åren trätt in och stöttat Casino ekonomiskt – Julian Chapaprieta Fortepiani och Vicente Chapaprieta. Denne var far till Joaquín Chapaprieta Torregrosa, som blev arbetsmarknadsminister, två gånger inrikesminister och ledare för ministerrådet mellan september 1935 och december samma politiskt oroliga år i Spaniens historia. Det är efter honom Torreviejas kulturinstitut har sitt namn, *Instituto Municipal de Cultura Joaquín Chapaprieta Torregrosa*, med säte i takvåningen på Torreviejas teater.

Vid inbördeskrigets utbrott i juli 1936 konfiskerades Casino och omvandlades till kasern och kontor för den republikanska armén. Efter krigsslutet fick salongerna tjäna som utspisningslokal för de nödlidande. Casino fick ta upp lån och börja återställa sin inredning men stod redan 1944 åter skuldfritt.

Den kulturella aktiviteten med utställningar, litterära tävlingar m.m. hade pågått trots alla de yttre händelserna. Casino blev en populär lokal för bröllop, baler, festmiddagar till någons ära etc. En Gran Noche de Gala Española hölls 1941, och 1944 organiserades ett blomsteroffer av den pensionerade prästen Filiberto Aguirre. Man utlyste en litterär tävling och utsåg en blomsterdrottning. I våra dagar har blomsterdrottningen ersatts av varje års Saltdrottning.

Något år senare ordnades en körfest för habaneras, ackompanjerade av pianisten Josefa Gil. Nog kan detta ses som embryot till dagens internationellt kända Habaneras-festivaler. Samtidigt visades en utställning i salongen, som vetter mot Plaza Isabel II, av José Hódar, berömd torreviejakonstnär.

Casino, dåförtiden flankerat av Café España till vänster och Hotel Reina Victoria till höger, har varit det stumma vittnet till otaliga sjöräddningar, då sjöfolket samlats vid stranden och skjutit ut räddningsbåtar i sjön för att få loss någon båt som fastnat på ett rev och hotades att krossas. Under tiden stod anhöriga och vänner med hjärtat i halsgropen och väntade, spanande under Casinos markis.

Då habanerastävlingarna arrangerades för första gången år 1955 föregicks de av en Havanna-utställning i Casinos stora salong. Som ett komplement till tävlingarna såg Tomás Martínez det som naturligt att instifta Serenatas-tävlingar 1980. Han ser serenaderna som kärna och utgångspunkt för habaneras. Serenatas-tävlingar lades in i Casinos vinterfest 1991. Det var en gammal tradition i Torrevieja att de unga männen drog runt uppvaktande sina flickor med serenader, vilket gav ett magiskt skimmer åt sådana aftnar.

Kort om byggnaden

Under andra hälften av 1800-talet ökade gruvhanteringen i Cartagena. Denna ekonomiska blomstring märktes framför allt i byggandet och att man började uppföra arketytiska husfasader i slaget tegel. Som kan observeras här och där i Torrevieja, där man rivit ett grannhus till ett gammalt lågt hus, så är dess husgavel uppmurad av rundade naturstenar – så gjorde man förr. Den förhärskande arkitektoniska stilen var den eklektiska med karyatider, palmer, patior med takbelysning,

samtidigt orientalisk exotism. Dessa drag finns också hos Casino under påverkan av Murcia, som man hade livliga förbindelser med och varifrån många sommargäster kom. Det moriska rummet är inspirerat av sin motsvarighet i Murcias casino. Även närheten till Alicante har satt sina spår, exempelvis terrassen, som tillkom 1915 – i vart fall ses den på foton från detta år, då den kände politikern Luis Diez Guirao de Revenga höll föredrag från Casinos terrass. Dess pelare är av gjutjärn från ett gjuteri i Alicante.

Den praktfullt snidade entréporten är ett verk av två torreviejamästare - Francisco Tuso och hans brorson Juan Balaguer. Den stora salongen med sitt konstfulla tak och väldiga kristallkrona är på 100 kvadratmeter. Det moriska rummet innanför salongen är troligen från 1901, utfört av andalusiska experter och en trogen kopia av en patio i Granada-stil. Arkitekten Aznar var en föregångare i att skapa ett behagligt inomhusklimat: genom kombinationen av central belysning och breda takfönster åstadkoms en luftström, som modererar temperaturen även de varmaste dagarna.

Källa: Casinos webbsida.